

været af slet ingen Betydning. Jeg troer, at han deri tager høiligen fejl. Jeg havde den Ære at være Medlem af denne Commission, men jeg havde tillige den Ære at staae i Spidsen for Kirkestyrelsen i de 5 næstpaafølgende Aar, og jeg mener derfor, at man dog maaskee vil lægge nogen Vægt paa min Udtalelse i saa Henseende. Jeg udtaler nu som min bestemte Formening, at Commissionen har haft en ikke ringe Indflydelse, jeg udtaler, at jeg i flere Henseender sølte mig væsentligt støttet ved denne Commissions Forhandlinger, og det er min Overbeviisning, at den i Virkeligheden har haft en særlig Andeel i, at det lykkedes i en heel Arrække, uden nogen heftig Conflict eller uden nogen Agitation, at gjen-nemføre ad legislativ og administrativt Bei-fer-sjellige Foranstaltninger i Retning af Udvik-ling af den kirkelige Frihed, og det Foranstalt-ninger, med Hensyn til hvilke jeg troer, at der ogsaa nu er en temmelig almindelig Forestil-ling og Overbeviisning om, at de ikke have bidraget Videt til, at der nu trindt omkring i Landet findes et fyldigere kirkeligt Liv og et sandere og mere tilfredsstillende Forhold imel-lem Menighed og Præst. Naar man imidler- tid vil bedømme en saadan Commission, dens Betydning og Resultatet af dens Virksomhed, saa er det en Selvsølge, at man maa tage Hensyn til de Forhold, den hele Stemning, om jeg saa maa sige, der var tilstede, dengang denne Commission fik sin Fødsel. Jeg troer nu, at det ikke blot vil have en historisk In-teresse at kaste et Blik tilbage derpaa, men at dette i Virkeligheden vil have en ikke ringe Indflydelse paa Bedømmelsen af Meget af det, som vi nu see og opleve, en ikke ringe Indflydelse paa den Bei, vi skulle gaae, og de Beslutninger, der bliver Spørgsmaal om at tage. Jeg skal derfor tillade mig et saadant Tilbageblik, og beber om deres Opmærksomhed derfor, hvis det skulde blive noget længere, end jeg i dette Dieblik har tænkt mig det. Jeg skal dog blot bemærke, at det, der gjør det saa overmaade let at give en saadan Frem-stilling, er den Omstændighed, at der haves en meget ubøjrlig Forhandling angaaende en Sum af lignende Bestaaffenhed som den nu omhand- lede for at tilvelebringe en saadan Kirkecom-

mission, nemlig den Forhandling, der fandt Sted i Rigsdagens 5te Session i Mødet den 13de December 1853.

Jeg troer foreløbig at burde fremhæve, at den Minister, som dengang stod i Spidsen for Kirkestyrelsen, var Geheimeraad Drsted. Det har efter min Formening sin særlige Be-tydning at fremhæve dette; thi derom ere dog upaatvivlelig Alle enige, at denne Mand var gjen-nemtrængt af en dyb og alvorlig Følelse og Agtelse for Kirken og dens Ret, og der er neppe Noget, der vil have denne Mand mis-tænkt for at have villet anvende eller fortolke Grundloven paa en saadan Maade, at derved Kirken og dens Ret vilde blive krænkert ved Overgreb fra Rigsdagens Side. Jeg skal der-næst gjøre den almindelige Bemærkning, der har paatrængt sig mig ved Læsningen af disse Forhandlinger, at der ikke i dem findes et eneste Ord om eller den mindste Hentydning til den nu saa meget omtalte Incompetence eller Ufikkethed hos Rigsdagen til at kunne behandle kirkelige Sager; tvertimod. Gaaft vist kom ogsaa dengang den daværende Grundlovs § 80, den nuværendes § 75, meget under Omtale, og det navnlig fra Ministerens Side, men ogsaa fra andre Sider. Om denne Be-stemmelse, der som bekjendt blot indeholder de saa Ord: „Folketirkens Forsatning ordnes ved Lov“, udtalte Ministeren sig gjentagne Gange og med megen Bestemthed. Hvad saaledes for det Første Tilblivelsesmaaden for en saadan Forsatning angik, yttrede han aldeles bestemt, at der ikke var eller kunde være nogen Nød-vendighed for Medvirkning hertil gennem no-gen kirkelig Repraesentation eller noget særligt kirkeligt Organ. Han henviste i saa Henseende til, at da man under den grundlovgivende Forsamling til den Bestemmelse, jeg nu nævnte, havde villet knytte det Tillæg: „efterat først et Kirkemøde er blevet afholdt,“ havde man for-kastet dette Tillæg og derved altsaa allerede tilstrækkelig antydet sin Opfattelse med Hensyn til dette Punkt; at denne Opfattelse endvidere var gjentagen og forstærket under den første ordinaire Rigsdag, idet man da igjen forfastebe et Forslag, som var fremsat af den daværende Kirkeminister om et Beløb til Afholdelse af en Kirkeforsamling, netop af den samme Grund,